

specialist als het ware een „fractie van een patiënt” moet missen, staat voor de specialisten het groote voordeel, dat jaarlijks door het bureau een paar honderd patiënten naar hen worden verwezen, die anders in handen vallen van kwakzalvers, enz en die hun dus ontgaan zouden zijn

Wanneer de geneesheeren van het bureau van het recht om bezoekers van het bureau mee te mogen behandelen, afstand doen, zouden zij, die hun werkkraft aan het bureau geven, een recht weggeven, die wel genoten wordt door de andere collega's niet aan het bureau verbonden, en die dus niet van hun krachten aan en arbeid van het bureau geven. Zij zouden, zooals ik boven aantoonde, werken in het belang der specialisten maar deze zouden hun de rechten onthouden, die zij wel genieten. Dit kan wel niet op één lijn worden gesteld met parasitisme, maar het is parasitair „angehaucht”. Dit bezwaar kan onderschept worden door het verhoogen van het honorarium der geneesheeren van het bureau. Maar de rekening wordt dan niet betaald door de belanghebbenden (de huisartsen). Men vergete niet, dat dit ook de kas van het bureau aanmerkelijk zou bezwaren, waardoor er weer minder in kas overblijft voor adverteeren, minder in kas om arme patiënten te helpen, enz., m.a.w. het is een verzwakking van den strijd tegen de kwakzalvers en indirect in het nadeel der huisartsen. Ik heb gepeinsd op middelen om deze bezwaren op te heffen, bijv. door een contributie van de huidartsen aan het bureau of door het afstaan van de huidartsen van een zeker percentage van het honorarium door hen genoten voor de behandeling van patiënten, door het bureau toegezonden, maar ik geloof niet, dat deze middelen praktisch uitvoerbaar zijn. Het komt mij dan ook voor, dat de toestand, zooals hij nu is, nog zoo kwaad niet is.

De actie van eenige huidartsen tegen het bureau schijnt mij dan ook ongemotiveerd, hun argumenten zijn — om de woorden van den Afdeelingraad in een toelichting van zijn uitspraak betreffende deze zaak te gebruiken — „niet zeer klemmend”.

Dat ik mij met mijn meening in goed gezelschap bevind, bewijst de uitspraak van de blijvende commissie voor sociaal-hygiënische aangelegenheden (*N. T. v. Geneesk.* 1923, bldz. 2349)

Amsterdam, 1 Juli 1923

E. PENSO.

BESPREKINGEN.

Psycho-techniek van het machineschrijven. — In het Mei-nummer van „*Administratieve Arbeid*” zet dr. GRÜNBAUM zijn belangwekkende uiteenzettingen over de psychotechniek van het machineschrijven voort. Hij geeft thans een indeeling van de in de praktijk gebruikelijke methoden van machineschrijven. Men kan daarbij onderscheiden: 1. naarmate van het aantal der in beweging zijnde vingers: *a.* de twee-vinger-methode; *b.* de meer-vingermethode (met 6, 8 of 10 vingers); 2. het gebruik van: *c.* een standvastigen vingerstand, of: *d.* een wisselend gebruik der vingers voor dezelfde lettertoetsen; 3. naarmate de oogen er bij gebruikt worden: *e.* „ziend” schrijven, met de oogen gericht op vingers en toetsen, en ten slotte: *f.* „blind” schrijven, waarbij de oogen in elk geval de bewegingen van de vingers niet nagaan. Natuurlijk is de meest rationeële schrijfwijze die, waarbij een maximale arbeidspraestatie, ook wat de hoedanigheid van het werk betreft, bereikt wordt met de minste vermoeienis van den typist.

De voornaamste praktische vraag is dan, of men „ziend” of „blind” moet schrijven, en of twee dan wel meer vingers gebruikt moeten worden. Hierbij kan men dadelijk opmerken, dat men met 2 vingers

niet blind kan schrijven. Elk toetsenbord van een schrijfmachine bezit minstens 35 toetsen. Uitgaande van elke willekeurige toets kan men met één vinger dus 34 verschillende bewegingsbanen naar de andere toetsen volgen. Dat geeft 1000 verschillende bewegingsbanen. Evenveel bewegingsbanen kan men met den vinger der andere hand volgen. Bij de twee-vingermethode moet men dus een maximum van 2000 verschillende bewegingen uitvoeren. Dat kan niet met voldoende zekerheid geschieden zonder voortdurende contrôle met de oogen. Een typiste, die gewoon is met 2 vingers, ziende te typen kan nog wel typen nadat men het toetsenbord bedekt heeft, maar haar bewegingen zijn dan niet meer zoo zeker, zoodat zij vaak de naastliggende letter mede aanraakt. De arbeid der oogen van een „ziende” typiste is ongelooflijk groot. Een typiste, die behoorlijk werk heeft, typt dagelijks gemiddeld 1200 regels, wat ongeveer 70000 aanslagen uitmaakt. Typt zij naar een handschrift of stenogram, dan moet zij elken regel 4 of 5 malen gedeeltelijk lezen. Dat maakt 6000 kleine hoofd (en oogbewegingen) van de machine naar het handschrift en terug, of samen 12000 bewegingen, te voegen bij de 70000 controleerende oogbewegingen! Daarom acht GRÜNBAUM de „blinde, meer-vingermethode” veel beter. Hierbij liggen de onderarmen veel rustiger, en de handgewrichten voeren veel korter bewegingen uit.

Proefondervindelijk heeft men dan ook gevonden, dat de „blind-schrijvers” veel sneller typen dan de „ziende” schrijvers. Het is waar, dat zij iets meer fouten maken. Ook het uithoudingsvermogen van de blind-schrijvers met meer dan twee vingers overtreft met 15—50 pCt. dat der ziende schrijvers!

G. VAN RIJNBERK.

Lichtgas riekbaar tot zekere grens. — In het scheikundig laboratorium der Arbeidsinspectie te 's-Gravenhage werd op mijn verzoek nagegaan, hoe groot de hoeveelheid van het Haagsche lichtgas is op een bepaald oogenblik, dat door den reuk niet meer wordt bespeurd en toch in aantoonbare hoeveelheid aanwezig is; de ruikproef werd gedaan door drie waarnemers, onder wie de scheikundig ingenieur.

Gehandeld werd nu op de volgende wijze: alle gaskranen in het geheele perceel werden afgesloten daarna de hoofdkraan in de gang. Toen werd één kraan opengezet, de hieruit stroomende gasrest door verbranding verwijderd. In het vertrek werd opgesteld een electricch bewogen ventilator, van de gang uit bedienbaar. Het vertrek werd nu goed afgesloten. Vastgesteld werd, dat de meterstand niet veranderde, als alle kranen dicht waren. Na het in werking stellen van den ventilator werd de hoofdkraan geopend, op de liter-wijzerplaat afgelezen de uitgelaten hoeveelheid gas. Na een bepaalde hoeveelheid werd de hoofdkraan afgesloten; de ventilator liet men nog even werken om het gas door het geheele vertrek te verspreiden.

Daarna werd de deur geopend en nagegaan of gaslucht waarneembaar was. De inhoud van het vertrek bedroeg 45 M³. De resultaten waren, dat 5 Liter tot 1 Liter goed waarneembaar een gaslucht gaf.